

Dagvattenledning vid Gamla stan

Antikvarisk kontroll 1973

Järnvägsgatan-Slottsvägen, Kalmar, Kalmar kommun

Magnus Petersson

KALMAR LÄNS MUSEUM
Rapport 2009:32

Dagvattenledning vid Gamla stan

Antikvarisk kontroll 1973

Järnvägsgatan-Slottsvägen, Kalmar, Kalmar kommun

Författare	Magnus Petersson
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

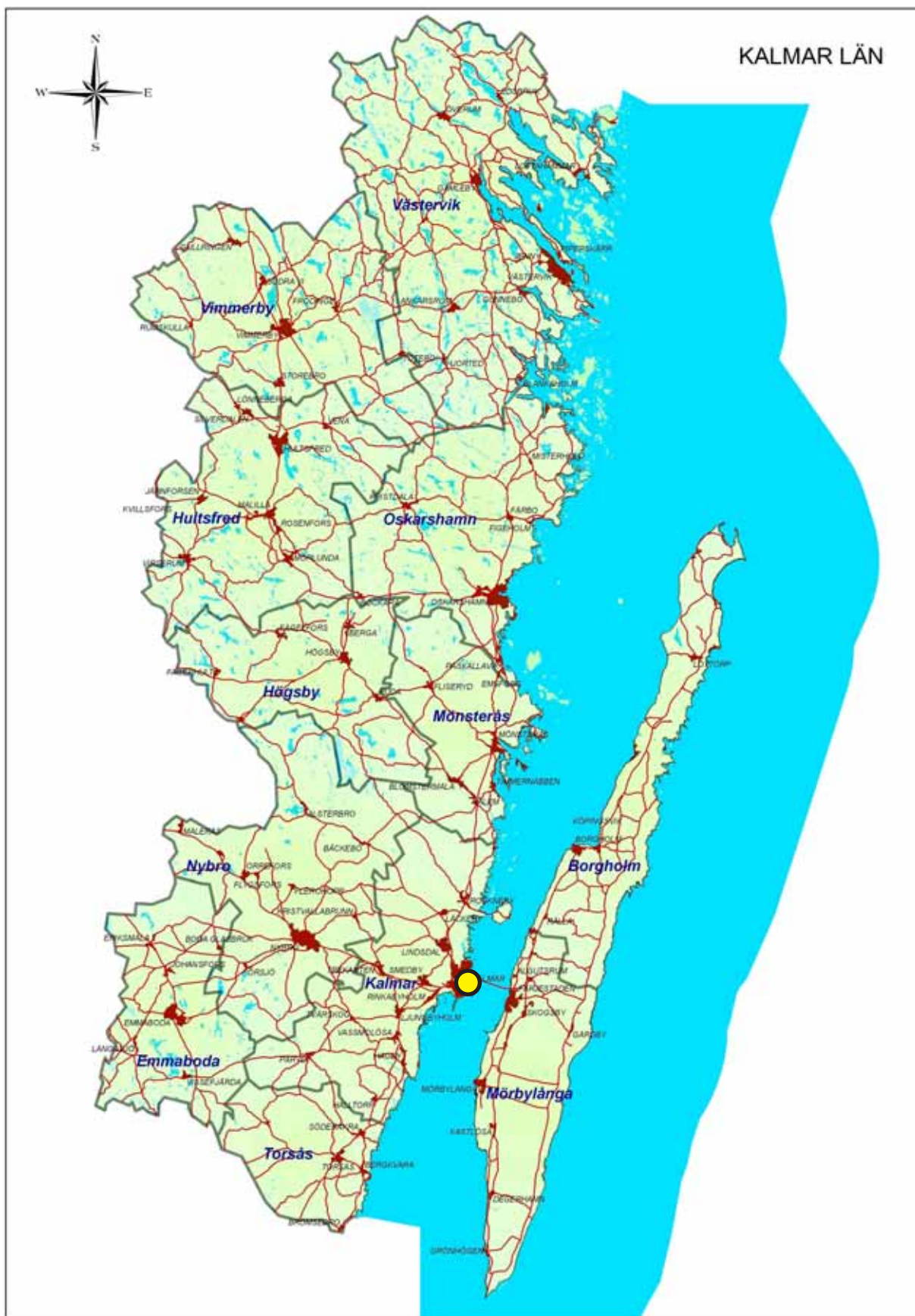
Keywords: Kalmar medieval city, cultural layer, posts.

This report presents the results of an archaeological inquiry done 1973 on Järnväggsgatan and Stadsparken in Kalmar, Småland, Sweden.

Some cultural layer, post construction and finds were discovered in Stadsparken but the dating is uncertain.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Historisk bakgrund.....	8
Undersökningsmetod.....	8
Undersökningsresultat	9
Järnväggatan.....	9
Stadsparken.....	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerad.

Sammanfattning

Hösten 1973 gjordes en antikvarisk kontroll vid Järnvägsgatan och Stadsparken i Kalmar. Anledningen var att en dagvattenledning skulle grävas ner och att arbetsföretaget skulle kunna påstöta lämningar från framförallt medeltid.

Dokumentationsmaterialet är knappt men det framgår att äldre lämningar i form av kulturlager och något slags stolpkonstruktion påträffades i norra Stadsparkens västliga del.

Inledning

Med anledning av att en dagvattenledning skulle grävas ner längs delar av Järnvägsgatan och norra Stadsparken i Kalmar gjorde Kalmar läns museum antikvarisk kontroll hösten 1973.

Historisk bakgrund

Kalmar Gamla stad är en av våra bäst bevarade medeltidsstäder under mark. Efter en stor brand 1647 flyttades staden till Kvarnholmen där centrum varit alltjämt. Den resterande bebyggelsen i Gamla staden revs i samband med flytten och en del av byggnadsmaterialet återanvändes för byggnationerna på Kvarnholmen. Trots rivningen finns en stor del av bebyggelsen trots allt kvar under mark i form av bl a hus- och källargrunder, kulturlager och stadsmurar. Dagens bebyggelse inom Gamla staden etablerades framförallt under 1800-talet liksom större delar av gatunätet.

Kalmar medeltida stad anlades omkring år 1200. Staden blev en av Sveriges viktigaste under medeltiden bl a på grund av att det var landets sydligaste utpost i Östersjön och kring sekelskiftet 1300 försågs Kalmar med en stadsmur. 1397 förlade drottning Margareta unionshandlingarna hit. Redan kring 1540-talet, under Gustav Vasa, påbörjades byggnationer-

na av stadens nya befästningar för att anpassas till dåtidens krigsteknologi. Vid Norreport försågs även muren med halvrundlar. Under Erik XIV påbörjades en ny plan för befästningarna vilket bl a innebar att murarna skulle förses med femsidiga bastioner. 1592 påbörjades en ny bastion utanför Norreport som dock aldrig blev mer än påbörjad. På kartor från 1610 och 1611 visas nämligen den ”gamla” rundeln. 1602 hade åtminstone muren från Norreport mot Sjöporten reparerats. Då det endast skulle finnas en stadspport till staden sprängdes Norreportstornet 1616.

Undersökningsmetod

Den antikvariska kontrollen gick till på så sätt att en arkeolog var närvarande vid grävningens arbetet. När kulturhistoriskt intressanta anläggningar som kulturlager, konstruktioner och fynd påträffades rensades och dokumenterades dessa. I dokumentationsmaterialet för den aktuella grävningen finns fotografier, färg, svartvitt och dia. På en situationsplan från Kalmar kommun finns fyndplatser angivna. I övrigt saknas schaktplaner och profildokumentation.

Undersökningsresultat

Järnvägsgatan

Schaktet längs denna gata sträckte sig i väster från södra sidan, (trottoar), av Järnvägsgatan 3 fram till Slottsvägen. Schaktet uppgick till trottoarens bredd på ca tre meter och nådde ett djup av ca en meter.

Utifrån fotografier och spridda fältanteckningar går det att konstatera att det vid Järnvägsgatan i väst påträffades en cementserad mur under vägen. Det är mest sannolikt att denna fungerar som ett förstärkningsfundament åt den tungt trafikerade vägen till och från Tjärhovet. På baksidan av ett fotografi som föreställer muren finns angivet att ett ”stolphål” skall finnas intill.

Järnvägsgatan avbanad. Foto från O.
Fotograf B-M Hammarskiöld.

Nordligaste delen av Stadsparken. Foto från O. Fotograf B-M Hammarskiöld.

Stadsparken

Detta schakt gick parallellt med Järnvägsgatan längs den nordligaste stigen i Stadsparken fram till dess nordöstra hörn vid järnvägsbron.

Schaktet uppgick till två meters djup och var ca två meter brett. Fynd hittades i stort sett över hela sträckan med undantag av västligaste de-

len. Fynden utgjordes av blandade föremål som t ex keramik, kritpipor och även föremål av organiskt material som trä. I den östra delen påträffades ett kulturlager samt tre stolpar varav en var en fyrsidig ekstolpe som var nerslagen i den ursprungliga sjöbotten.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: -

Kalmar läns museums dnr: -

Uppdragsgivare: -

Landskap: Småland

Kommun: Kalmar kommun

Socken: Kalmar

Fastighet: Flädern, Stadsparken

Fornlämningsnr: 94

Ek. karta: 4G6g Kalmar

X koordinat: 6281 740

Y koordinat: 1533 790

M ö h: 2-0 meter

Fältarbetstid: -

Antal arbetsdagar: -

Maskintid: -

Personal: Britt-Marie Hammarskiöld

Du nr: -

Fynd nr: -

Fynd: Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. Fynden finns registrerade dels i databas och dels i manuellt lappkorts-system efter socken. Alla fynd som är tillräckligt stora är signerade.

Analyser: -

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Inmätning: Manuell

Adress
Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon
0480-45 13 00

Fax
0480-45 13 65

E-post
info@kalmarlansmuseum.se